

ИЗВЕШТАЈ

за работењето на Институтот за истражување
на општествениот развој РЕСИС Скопје во 2022 година

Вовед

Институтот РЕСИС е основан во март 2017 година, а активно почнува да работи од јануари 2018 година. Тимот на РЕСИС е составен од експерти во различни истражувачки области¹, како и од надворешни истражувачи со кои РЕСИС соработува врз долгорочна основа².

Главната цел на РЕСИС е да придонесе за позитивна општествена промена во неколку клучни области на општественото и политичкото опкружување, преку подигнување на квалитетот на општествените истражувања. РЕСИС особено ги развива применетите акциски истражувања чија главна карактеристика е учество во истражувањето на претставници на самата заедница која треба да ја спроведе општествената промена.

Преглед на реализирани проекти во 2022 година

- (1) Мониторинг на медиумскиот плурализам во дигиталното време – во соработка со Центарот за медиумски плурализам од Фиренца (од септември 2022 до мај 2023 година).

Почнувајќи од септември 2022 година, во соработка со Центарот за медиумски плурализам и медиумски слободи од Фиренца (СМРФ), тимот на РЕСИС по четврти пат работеше на проценка на состојбата со медиумскиот плурализам во земјава. Проектот Мониторинг на медиумскиот плурализам во дигиталното време е сеопфатен научно-истражувачки зафат кој има за цел да ја процени виталноста на медиумските екосистеми и законите за медиумските слободи и плурализмот во европските земји.

Оваа проценка на состојбата со медиумскиот плурализам се прави во сите земји членки на ЕУ, а во Северна Македонија прв пат ваква студија беше изработена во 2017 година. Од резултатите од истражувањето беше согледана состојбата во четири главни области: Базична заштита,

---

¹ Во тимот на РЕСИС се: д-р Снежана Трпевска, м-р Игор Мицевски, Јулијана Младеновска, м-р Ѓорѓи Митревски, Љубинка Поповска Тошева, Марија Нашоковска.

² Во тимот од надворешни соработници на РЕСИС во периодот 2020 до 2022 година учествуваа: д-р Ана Фрицханд (Институт за психологија при Филозофскиот факултет од Скопје), д-р Марина Тунева (Совет за етика во медиумите), м-р Емилија Петреска Каменџарова (медиумска експертка), Владо Апостолов (новинар), Васко Попетрески (новинар), Весна Коловска (новинар), Ване Трајков (новинар), Стеван Томовски (мрежа за теренски истражувања), Едљира Палоши (истражувач), Сотир Ристо (истражувач).

Плуралност на пазарот, Политичка независност и Социјална инклузивност. Проектот го координира Центарот за медиумски плурализам и медиумски слободи од Фиренца, а е финансиран со поддршка на Европската унија.

Достапно на: <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/>

- (2) Индекс на безбедноста на новинарите од Западен Балкан – во соработка со платформата Safejournalists - Регионална платформа за застапување за медиумски слободи и безбедност на новинарите од Западен Балкан (февруари 2020 – јануари 2023 година).

Во рамки на новиот тригодишен циклус на проектот поддржан од Европската комисија – Регионална платформа за застапување за медиумски слободи и безбедност на новинарите од Западен Балкан – Safejournalists.net, истражувачите на РЕСИС во декември 2020 година развија предлог - Методологија за мерење на безбедноста на новинарите од Западен Балкан која беше тестирана и завршена до крајот на февруари 2021 година.

Врз основа на оваа Методологија во 2022 година беше спроведено истражувањето со кое беа собрани податоците за Индексот на безбедноста на новинарите во Западен Балкан, за 2022 година. Покрај ова, истражувачите на РЕСИС го координираа и квалитативното истражување – Индикатори на медиумските слободи и безбедност на новинарите од Западен Балкан.

Достапно на: <https://safejournalists.net/>

- (3) Формирање на Мрежата од совети на публики – поддржано од Програмата Цивика Мобилитас (Јули 2019 – Јули 2022)

Институтот РЕСИС, со поддршка на Програмата Цивика Мобилитас ја формираше Мрежата од совети на публики во која досега се приклучија над 60 граѓански организации кои работат со различни ранливи групи: деца и малолетници, лица со сетилна и друга попреченост, лица со ретки болести, припадници на ЛГБТ заедницата, социјално загрозени групи, зависници и други ранливи групи. Целта на Мрежата е да ги поттикне ранливите групи и нивните граѓански организации заеднички и координирано да работат на остварување на комуникациските права на ранливите групи во јавната сфера.

На формирањето на Мрежата и претходеше процес на Акциско истражување во кое граѓанските организации критички ги проценуваа медиумските содржини, состојбите во медиумскиот плурализам и јавната сфера пошироко. Врз основа на резултатите од акциското истражување РЕСИС изготви и Насоки за стратемиско вмрежување и комуникација, кои содржат основни принципи и насоки за дејствување на Мрежата и документ за политики во кој се идентификуваат главните пречки за остварување на комуникациските права на ранливите групи

во дигитализираната јавна сфера на Северна Македонија и нуди насоки и препораки за дејствување со цел да се зголеми свесноста за комуникациските права и влијанието на ранливите групи врз градењето на медиумските политики и саморегулацијата.

Достапно на: <https://resis.mk/mreza-od-soveti-na-publiki/>

- (4) Индекс на овозможувачка околина за граѓанското општество (CSO Meter)" во земјите од Источното партнерство (Јануари – Декември 2022)

Во текот на 2022 година, Институтот РЕСИС продолжи да му дава методолошка поддршка на European Centre for Not for Profit Law (ECNL) за проценување на опкружувањето во кое работат граѓанските организации во земјите од Источното партнерство. Истражувачите од Институтот РЕСИС ги анализираа податоците добиени за првата година и предложија подобрување на моделот за квантификација, агрегирање и пресметка на овој индекс (CSO Meter).

Достапно на: <https://csometer.info/>

- (5) Регионално истражување „Новинарите и правосудството“ (Јули 2021 – Декември 2022)

Во периодот од јули до декември 2021 година тимот на РЕСИС ја изработи методологијата и го координираше регионалното истражување на тема „Новинарите и правосудството“, за потребите на холандската невладина организација Free Press Unlimited и новинарските организации од Босна и Херцеговина, Србија и Македонија. Во текот на 2022 година РЕСИС ги презентираше резултатите од истражувањето на регионалната конференција.

Достапно на: <https://kq.freepressunlimited.org/wp-content/uploads/2022/12/Comparative-study-of-journalists-perception-of-judicial-transparency-in-Bosnia-and-Herzegovina-North-Macedonia-and-Serbia.pdf>

- (6) Поттикнување на граѓанскиот ангажман во локалното владеење – Локал Актив (јули 2022 – јуни 2023)

Институтот РЕСИС, почнувајќи од јуни 2022 година, го имплементираше проектот „Поттикнување на граѓанскиот ангажман во локалното владеење“ (Локал Актив), што е поддржан од Националната фондација за демократија на САД (National Endowment for Democracy). Главната цел на овој проект е да го поттикне развојот на медиумите на заедницата во онлајн секторот на Република Северна Македонија.

Медиумите на заедницата се непрофитни форми на медиуми (радио, ТВ, принт, онлајн) што функционираат во служба на локалната заедница и со учество на локалната заедницата. Тие се исклучително важни за демократијата на едно општество, бидејќи

преку нив граѓаните во малите средини можат да допрат полесно до јавната сфера и да ги искажат своите проблеми, а од друга страна институциите на локално и на државно ниво подобро да се информираат за локалните проблеми и да одговорат на барањата на граѓаните.

Во рамки на проектот, за прв пат во земјава е формиран онлајн медиум на заедницата, кој започна да објавува содржини за потребите на граѓаните од Источниот и Југоисточниот регион. Содржините заеднички ги создаваат локални новинари и активисти на граѓанските организации од двата региона.

Достапно на: <https://lokalaktiv.mk/>